

3.3.

ČASOPIS ZA UMJETNOST, KULTURU I ZNANOST

Osim književnosti i općenito književnim temama, uredništva *Kaja* od početka njegova izlaženja do danas velik prostor posvećivala su i ostalim oblicima kajkavske materijalne i nematerijalne umjetničke i neumjetničke baštine kako bi časopis bio kulturna, a ne samo književna tribina kajkavske Hrvatske, kako ga je i zamislio pokretač i prvi urednik Stjepan Draganić. No, *Kaj* je cijelo vrijeme ustvari bio i kajkavska znanstvena tribina jer su u njemu od prvog broja nadalje objavljivani znanstveni članci iz različitih disciplina. Sve do 1994. znanstveni članci nisu bili posebno kategorizirani, no otada ih se posebno grupira te jasno obilježava prema uobičajenim znanstvenim standardima (radovi sadrže sažetak i ključne riječi, UDK oznake, kategorizaciju, popis literature itd.).

Od početka izlaženja u *Kaju* je mnogo prostora posvećivano jezikoslovnim temama, posebice onima o kajkavskom jeziku/narječju, odnosno o pojedinim kajkavskim idiomima. Radovi (kajkavološko-)jezikoslovne tematike u *Kaju* kreću se u rasponu od amaterskih radova neprofesionalnih proučavatelja do izvornih znanstvenih radova cijenjenih jezikoslovaca, kao što su Stjepko Težak, Antun Šojat, Vesna Zečević, Josip Lisac, Mijo Lončarić, Josip Vončina, Ivo Kalinski, Bulcsú Lászlo, Jela Maresić, Anđela Frančić, Velimir Piškorec i Đuro Blažeka. Pritom je i predmetno-tematski raspon tih radova vrlo širok: od gramatičkih i leksičkih opisa i analiza pojedinih lokalnih ili zavičajnih idioma, štoviše i kajkavskih govora izvan Hrvatske te kajkavskog dopreporodnog književnog jezika, preko proučavanja jezika pojedinih kajkavskih pisaca, djela, žanrova ili razdoblja te starije i novije kajkavske leksikografije, do teorijskih rasprava o nestandardnim varijetetima, njihovu položaju, izražajnim mogućnostima i sličnim temama⁴¹³.

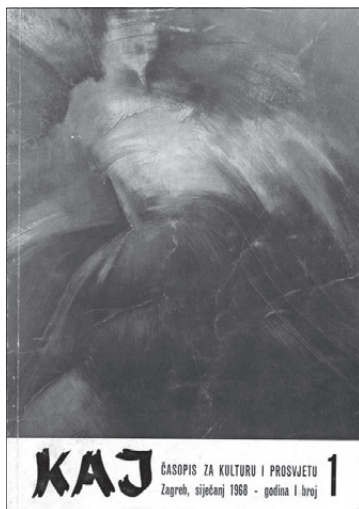
⁴¹³ Usp. i: Lončarić, Mijo; Kuzmić, Martina: *Glavnina kajkavskih govora u dijalektološkim radovima u Kaju*. *Kaj*, 42(2009), 3, str. 45-60.

Isto tako, osim stručnih i znanstvenih radova u *Kaju* pronalazimo i mnoštvo prikaza i osvrti na jezikoslovne knjige i teme, što također jezikoslovni odvjetak promovira kao najvažniju sadržajnu dominantu *Kaja* nakon one književne. Od 2003. uredništvo *Kaja* raspisuje i natječaj za dijalektološka istraživanja nedovoljno ili sasvim neistraženih kajkavskih varijeteta.

Povijest umjetnosti uz književnost i jezikoslovlje predstavlja jedno od najzastupljenijih područja u četrdesetogodišnjem razdoblju izlaženja *Kaja* (1968-2008). Među povijesnoumjetničkim temama posebno se ističu one o graditeljskoj i spomeničkoj baštini kajkavskih krajeva. Pritom je najviše prostora posvećeno kulturnim i umjetničkim znamenitostima Zagreba te pavlinskoj baštini, pogotovo u Lepoglavi i okolici. Mnogo prostora posvećeno je dvorcima i kurijama te parkovnoj umjetnosti Hrvatskog zagorja, ali i ostalih kajkavskih krajeva, kao i gotičkoj i baroknoj sakralnoj arhitekturi cijele sjeverozapadne Hrvatske. O tim su temama u *Kaju* pisali istaknuti povjesničari umjetnosti, poput Anđele Horvat, Đurđice Cvitanović, Doris Baričević, Marija Beusana, Olge Maruševski, Tomislava Premerla, Nele Tarbuk, Zdenka Baloga, Ivana Srše itd. S obzirom na broj i kvalitetu povijesnoumjetničkih tema u *Kaju* Tomislav Premerl je zaključio kako je u tom časopisu otvoreno “novo poglavlje naše kulturne povijesti, čije rezultate danas već itekako osjećamo, kako u rezultatima istraživanja, tako i u općoj svijesti o bogatstvu baštine sjeverozapadne Hrvatske (...) Mnoštvo tema vrhunskih autora u *Kaju* je objavljeno kao prvijenac interesa u istraživanju bogate kulturološke baštine kajkavskih krajeva, pa je časopis, danas već vidimo, uz često citiranje u enciklopedijama i stručnom tisku, umnogome potaknuo i začeo mnoge nove interese za do tada često neznane ili zapuštene lokalitete baštinjenih vrijednosti”⁴¹⁴.

⁴¹⁴ Premerl, Tomislav: *Povijesnoumjetnička i graditeljska baština kajkavskih krajeva u časopisu Kaj*. Kaj, 42(2009), 3, str. 94-95.

3. SREDIŠNJA (ČASOPISNA) KAJKAVSKA TRIBINA

Prvi tip naslovnica *Kaja*
(1968-1990)

Drugi tip naslovnica *Kaja*
(1991-2000)

Treći tip naslovnica *Kaja*
(2001-)

Manje prostora u *Kaju* posvećivano je likovnoj umjetnosti. Među autorima koji su u *Kaju* pisali o likovnim temama posebno su se istaknuli Juraj Baldani, Josip Depolo, Vladimir Maleković i Vladimir Crnković. Ti i drugi likovni kritičari najviše su pažnje posvetili fenomenu tzv. naivne umjetnosti i slikarima tzv. naivnog kruga (Krsto Hegedušić, Mijo Kovačić, Ivan Večenaj, Ivan Lacković Croatia, Ivan Rabuzin, Matija Skurjeni, Dragan Gaži, Josip Generalić, Franjo Vujčec, Branko Bahunek, Katarina Henc, Franjo Klopotan), a mnogo je prostora posvećeno i ostalim slikarima i kiparima iz kajkavskih krajeva (Oton Iveković, Slava Raškaj, Antun Augustinčić, Zorislav Drempetić Hrčić, Ivan Antolčić, Mijlenko Stančić, Rudi Labaš, Dragutin Trumbetaš, Hrvoje Šercar, Želimir Janeš, Drago Jurak, Josip Falica, Ivan Lovrenčić, Ivan Sabolić i dr.). Uratci spomenutih likovnih umjetnika često su i krasili stranice, ali i naslovnice *Kaja*. Što se tiče naslovnica, do 2001. uglavnom su, osim fotografija, sadržavale reprodukcije različitih djela slikara i kipara iz kajkavskih krajeva⁴¹⁵, no od tog godine pa sve do danas na naslovnici se nalazi grafika – stilizirana riječ *kaj* – Frane Para, s različitim kombinacijama boja u različitim brojevima. Za tako radikalni zaokret u dizajnu naslovnice uredništvo se odlučilo, kako samo objašnjava, zbog toga što se dotadašnjim reprodukcijama različitih likovnih umjetnika na naslovnice “pridavala uloga tumača časopisnog repertoara” – istom grafikom (ali u različitim kombinacijama boja) na budućim naslovnice želi se, stoga, “izbjeći moguća jednoznačna denotacija raznolikog i znanstveno-popularnog sadržaja koji časopis pruža”, a na taj način i “zaštiti vizualni identitet časopisa od sve učestalijih oponašatelja koji vrijeđaju njegovo autorsko likovno pravo”⁴¹⁶.

O vrlo širokom sadržajnom spektru časopisa *Kaj* svjedoči još nekoliko predmetnih područja koja čine sadržajne konstante kroz

⁴¹⁵ Popis likovnih umjetnika čije se reprodukcije nalaze na naslovnice *Kaja* vidjeti u: Roščić, Marija: *Osnovni podaci o "Kajkavskom spravišću" i časopisu "Kaj"*. *Kaj*, 44(2011), 3-4, str. 9-10.

⁴¹⁶ Uredništvo: [*Poštovani čitatelji!*...] *Kaj*, 34(2001), 1-2, str. [2].

četrdesetogodišnje razdoblje njegova izlaženja. Jedno od njih su povijesne teme u najširem smislu riječi – od priloga o prošlosti pojedinih mjesta, gradova i regija kajkavske Hrvatske, preko onih o pojedinim povijesnim događajima, među kojima, pogotovo u ranim godinama izlaženja, prednjače oni o Seljačkoj buni iz 1573. te o narodnooslobodilačkoj borbi (NOB-u), do biografskih priloga o istaknutim povijesnim ličnostima iz kajkavskih krajeva. Među povjesničarima na stranicama *Kaja* posebno su se istaknuli Josip Adamček, Marko Bedić, Mira Kolar Dimitrijević, Ivan Očak, Dragutin Pavličević, Jaroslav Šidak, Stjepan Krpan, Milan Kruhek, Hrvoje Petrić itd. Prepoznavši ju kao važan čimbenik kajkavske kulture, uredništvo *Kaja* od samih početaka izlaženja pa sve do danas časopisni prostor posvećuje i tradicijskoj kulturi kajkavskih krajeva. No, te su se teme ipak pojavljivale tek povremeno pa etnološke teme, kao i povijesne, brojnošću ipak bitno zaostaju za književnim i jezikoslovnim, pa i povijesnoumjetničkim. Radi se o priložima koji se kreću u rasponu od onih o predajama i vjervanjima, preko onih o narodnim običajima i nošnjama, do onih o svakodnevnom životu (zanimanja, jelo i piće, narodna medicina) pojedinih manjih ili većih mjesta te širih geografskih prostora kajkavske Hrvatske u dalekoj ili bližoj prošlosti. O tim su temama u *Kaju* ponajviše pisali Marijana Gušić, Stjepan Draganić, Verica Jačmenica Jazbec, Slavica Moslavac, Marija Novak, Miroslav Dolenc Dravski i dr. Manji dio prostora u *Kaju* posvećen je i glazbenim temama. Kako je primijetio Andrija Tomašek, u priložima o glazbenim temama u *Kaju* prevladava tematiziranje glazbene građe podrijetlom iz kajkavskih krajeva te o životopisima pojedinih glazbenika, pučkoj glazbi, glazbalima, glazbenim arhivima te ostalim fenomenima koji su utjecali na glazbenu kulturu kajkavskog govornog područja⁴¹⁷. Od autora koji su se bavili glazbenim temama u *Kaju* možemo izdvojiti Ladislava Šabana, Ennia

⁴¹⁷ Tomašek, Andrija: Kaj – čimbenik hrvatske glazbene publicistike. Kaj, 42(2009), 3, str. 79-87.

Stipčevića, Andriju Tomašeka, Miroslavu Vuk, Lovru Županovića i dr.

Osim stručnih i znanstvenih članaka, od početka izlaženja u *Kaju* su povremeno objavljeni i kritički osvrti na knjige i časopise te izvještaji s različitih događaja povezanih s kajkavskom kulturom. Ti su prilozi od 1991. grupirani u posebne rubrike, kao što su *Kronika kajkaviana* i *Osvrti i recenzije*.

Potrebno je na kraju ukazati na još jednu sadržajnu dominantu u *Kaju*. Naime, očito prepoznavši sličnost vlastite pozicije s onom u kojoj se nalazi čakavska kultura te želeći razmijeniti iskustva s njom, časopis *Kaj* 1973. započinje, a njegov (od 1975) nakladnik Kajkavsko spravišće dalje nastavlja kulturološku suradnju sa Čakavskim saborom (i kasnije) pulskim časopisom *Nova Istra*. Prvi konkretan korak prema uspostavljanju suradnje bio je tematski broj *Kaja* iz 1973. posvećen Čakavskom saboru i Buzetskom kraju. U tom su broju istaknuti književnici i znanstvenici (Dobriša Cesarić, Dragutin Tadijanović, Mirko Božić, Zvane Črnja, Milan Moguš) dali osnovne naznake o djelovanju i značenju Čakavskog sabora, a ostatak broja posvećen je kulturi, povijesti te istaknutim ličnostima Bužeštine. Zanimljivo je da broj nije popraćen nikakvim uvodnikom ili programatskim člankom u kojem bi *Kajevo* uredništvo objasnilo razloge svojeg *izleta* u čakavsko područje. No, o tome na neki način govori naslov rubrike u kojem spomenuti autori govore o Čakavskom saboru – “*Kaj*” *Čakavskom saboru u čast*. Radilo se, dakle, očito o “davanju časti”, odnosno podrške jednom pothvatu, za kakav je u to vrijeme pripreman teren i na kajkavskom području. Naime, valja imati na umu kako u to vrijeme još uvijek nije bio osnovan *kajkavski sabor* pa je priređivanje takvog broja, odnosno uspostavljanje suradnje sa čakavskim saborom, vjerojatno bila priprema za njegovo osnivanje. No, iako nije i programatski ekspliciran, ovakav pristup uredništva *Kaja* pokazao je najmanje dvoje. Prvo, svijest o sličnom položaju kajkavske i čakavske kulture, i drugo, svijest o potrebi međusobne suradnje i potpore.

Iako je prvi korak prema suradnji čakavskog i (tada još neformalnog) kajkavskog sabora bio uspješan, drugi korak učinjen je tek dvadesetak godina kasnije. Svojevrсна priprema za intenzivniju suradnju između dvaju sabora bili su pojedini članci o čakavskim temama u *Kaju*, npr. Petra Strčića o Čakavskom saboru (2-3/1991)⁴¹⁸, Miroslava Šicela o antologiji novijeg istarskog pjesništva (2-3/1991)⁴¹⁹, izbor iz čakavske poezije Miroslava Sinčića (4/1991, 1-2/1996)⁴²⁰ te članak Daniela Načinovića povodom 30. godišnjice Čakavskog sabora (5/2000)⁴²¹. Intenzivnija suradnja između kajkavskog i čakavskog sabora uspostavljena je nakon što je pokrenut časopis *Nova Istra*. Tako se 2000. u *Kaju* pojavljuje temat *Časopis "Nova Istra" u "Kaju"*, u kojem je Miroslav Sinčić priredio izbor suvremenih istarskih i čakavskih pjesnika (Ante Dabo, Miroslav Sinčić, Rudolf Vujčić, Milan Rakovac, Vlado Pernić, Zdenka Višković-Vukić, Daniel Načinović, Antun Milovan, Tomislav Milohanić, Nada Galant, Evelina Rudan). Nakon izbora književnog stvaralaštva spomenutih autora, donosi se i popratni članak o tom pjesništvu glavnog urednika *Nove Istre* Borisa Biletića⁴²². Sljedeće godine *Nova Istra* je uzvratila gostoprimstvo *Kaju* pa je u tom istarskom časopisu u tematu *Časopis "Kaj" u "Novoj Istri"* predstavljena panorama suvremenih kajkavskih pjesnika (Božena Loborec, Verica Jačmenica, Josip Ozimec, Ivica

⁴¹⁸ Strčić, Petar: *Čakavski sabor – jučer i danas*. Kaj, 24(1991), 2-3, str. 127-130.

⁴¹⁹ Šicel, Miroslav: *Pouzđano autorsko djelo*. Kaj, 24(1991), 2-3, str. 141-142.

⁴²⁰ Sinčić, Miroslav: *Med človekun i med soncen*. Kaj, 24(1991), 4, str. 6-10. (Uz izbor je objavljen i članak: Strčić, Mirjana: *Čakavsko-kajkavski pjesnik Miroslav Sinčić*. Kaj, 24(1991), 4, str. 3-5.) Sinčić, Miroslav. *Luči ud vrimena*. Kaj, 29 (1996), 1-2, str. 7-11.

⁴²¹ Načinović, Daniel. *Legenda na raskrižju: uz 30. obljetnicu Čakavskoga sabora*. Kaj, 33(2000), 5, str. 103-104.

⁴²² Biletić, Boris: *Zavičajnost: vrijednost ili alibi?* Kaj, 33(2000), 3-4, str. 47-54. Taj je članak ustvari pretisak njegova predgovora vlastitog antologiji istarskog pjesništva: usp. Biletić, Boris (ur.): *I ča i što i kaj: iz suvremene hrvatskoistarske lirike*. Pula, Sveučilišna knjižnica-Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika, 1997.

Jembrih, Ivo Kalinski, Stanislav Petrović, Zlatko Crnec, Zvonko Kovač, Ivan Kutnjak, Ernest Fišer, Božica Jelušić, Željko Funda, Denis Peričić, Vinko Hasnek, Valentina Šinjori). Izbor je izvršila te ga popratila studijom glavna urednica *Kaja* Božica Pažur⁴²³.

Suradnja dvaju sabora (Čakavski sabor i Kajkavsko spravišće) i dvaju časopisa (*Nova Istra* i *Kaj*) službeni je okvir dobila 2002. ustanovljenjem programa *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*. Kako izvještava Božica Pažur, razlozi za pokretanje takve suradnje, odnosno takvog programa, "sadržani su u programskom povezivanju raslojenog hrvatskog kulturnog prostora" te "istoj povijesnoj sudbini i statusu čakavskoga i kajkavskoga jezičnog i umjetničkog znaka uvjetovanima izvanjezičnim i izvanknjiževnim okolnostima", a svrha mu je "problemski i suvremeniji pristup kajkavštini i čakavštini kao temeljnim vrijednostima nacionalne kulture"⁴²⁴. Unutar programa planirane su aktivnosti poput književnih večeri, predstavljanja knjiga i autora te kolokvija o kajkavskoj i čakavskoj književnosti i kulturi, a posebni naglasci stavljeni su na izdavačku djelatnost. Tako je Kajkavsko spravišće 2004. pokrenulo i posebnu biblioteku *Kaj & ča: susreti*, u kojoj je do sada objavljeno šest knjiga. Prva knjiga iz te biblioteke bio je književno-stručni zbornik *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*⁴²⁵. Prvi dio zbornika čini panorama kajkavske i čakavske poezije s dotadašnjih književnih susreta dvaju sabora u Zagrebu (2001), Žminju (2001), Varaždinu (2001) i Opatiji (2003). Kajkavskim su se pjesmama na tim susretima, pa shodno tome i u zborniku, predstavili Z. Crnec, E. Fišer, B. Jelušić, I. Kalinski, P. Kanižaj,

⁴²³ Usp. Pažur, Božica (ur.): *Mala antologija suvremene hrvatskokajkavske poezije*. Nova Istra, 6(2001), 2-3, str. 196-220.

⁴²⁴ Pažur, Božica: *Ča & kaj: prožimanja i perspektive. program kulturološkog zajedništva Kajkavskog spravišća i Čakavskog sabora*. *Kaj*, 35(2002), 5-6, str. 125.

⁴²⁵ Pažur, Božica (ur.): *Kaj & Ča: prožimanja i perspektive*. Zagreb, Kajkavsko spravišće, 2004.

Z. Kovač, I. Kutnjak, B. Pažur, D. Peričić i T. Ribić, a čakavskim Nada Galant, Ivanka Glogović Klarić, Vlasta Juretić, Cvjetana Miletić, Tomislav Milohanić, Amir Muzur, Daniel Načinović, Vlado Pernić, Jadranka Prša, Milan Rakovac, Evelina Rudan, Miroslav Sinčić, Damir Sirmik, Vlasta Sušan, Marija Trinajstić, Rudolf Ujčić i Zdravka Žeželić Alić. Drugi dio zbornika čine različiti članci, među kojima valja izdvojiti pretiske eseja Borisa Biletića o suvremenom čakavskom⁴²⁶ i Božice Pažur o suvremenom kajkavskom⁴²⁷ pjesništvu. U toj su biblioteci zatim objavljene i zajedničke knjige istaknutih suvremenih kajkavskih i čakavskih pjesnika. Prva od njih bila je knjiga *Manutekstura* (2006) u kojoj su se predstavili Božica Pažur svojim kajkavskim ciklusom *Divina* i Daniel Načinović svojim čakavskim ciklusom *Ca je zod besedi?* Druga knjiga nosi naslov *Cicirici i senjali* (2007), a u njoj su zastupljeni Ivo Kalinski svojim kajkavskim ciklusom *Blindjerana pizza* i Vladimir Pernić svojim čakavskim ciklusom *Senjali*. Treća knjiga iz te edicije, u kojoj se nalazi kajkavski ciklus *Moral bi meriti se z morjem* Zvonka Kovača i čakavski ciklusi *Pohvala falkuši* i *Tri pokore* Joška Božanića nosi naslov *Co, kaj?* (2009). Peta knjiga iz edicije *Kaj & ča: susreti* bila je *Glagoljska početnica* (2010) Frane Para, a šestom knjigom nastavljena je praksa supotstavljanja jednog kajkavskog i jednog čakavskog pjesnika – u zbirci *Zvoni & vitar* (2012) nalazi se kajkavski ciklus *Zvoni od Barbare* Stanislava Petrovića i čakavski ciklus *Glasi u vitru* Miroslava Sinčića. Većini tih knjiga posvećeni su i kritički prikazi u časopisu *Kaj*, a od 2000. se u *Kaju* nerijetko pojavljuju i prikazi knjiga čakavskih ili istarskih književnika te knjiga o čakavskim i istarskim književnicima i temama. Osim toga, neki su čakavski

⁴²⁶ Biletić, Boris: *Zavičajnost: vrijednost ili alibi?* U: Pažur, Božica (ur.): *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*. Str. 76-81.

⁴²⁷ Pažur, Božica: *Suvremeno kajkavsko pjesništvo: poezija identiteta kao identitet jezika*. U: Pažur, Božica (ur.): *Kaj & ča: prožimanja i perspektive*. Str. 84-92.

književnici u *Kaju* i samostalno predstavljeni izborom pjesama – Ljerka Car Matutinović⁴²⁸, Daniel Načinović⁴²⁹, Nada Galant⁴³⁰, Ursula Rabar⁴³¹, Davorin Žitnik⁴³² i, već treći put, Miroslav Sinčić⁴³³. Od ostalih tema, veću pozornost 2002. dobila je knjiga Borisa Biletića o *Zvani Črnji*, o kojoj pišu Daniel Načinović⁴³⁴ i Miroslav Šicel⁴³⁵, a u tom je broju objavljen i izbor dječjih radova s natječaja *Di ča slaje zvoni* Sabora čakavskoga pjesništva Žminj i *Modre laste*. Posebno je u *Kaju* obilježena i 130. obljetnica rođenja Vladimira Nazora 2005. člankom Borisa Biletića o Nazorovim istarskim temama⁴³⁶ i izborom Nazorovih djela povezanih s kajkavštinom⁴³⁷. Biletić je 2006. u *Kaju* objavio i pregled hrvatskog pjesništva u Istri⁴³⁸.

Iako su svi spomenuti i nespomenuti članci doprinijeli afirmaciji čakavske kulture u kajkavskom kontekstu i kajkavske u čakavskom, ipak se radi o odvojenom, a ne zajedničkom/paralelnom promatranju jednog i drugog fenomena. No, pojavilo se i nekoliko takvih pokušaja. Joža Skok je npr. pisao o značenju Antuna Gustava Matoša i Tina Ujevića za obnovu kajkavskog i čakavskog pjes-

⁴²⁸ Car Matutinović, Ljerka: *Meštija: čakavske versade*. Kaj, 37(2004), 3, str. 34-40; Car Matutinović, Ljerka: *Versi namurani ili kanat od anjeli*. Kaj, 39(2006), 3, str. 83-88.

⁴²⁹ Načinović, Daniel: *Ne bin se kaliva*. Kaj, 37(2004), 4-5, str. 157-162.

⁴³⁰ Galant, Nada: *Jelenski svati*. Kaj, 43(2010), 4, str. 67-72.

⁴³¹ Rabar, Ursula: *Narančasti svit*. Kaj, 41(2008), 6, str. 61-66.

⁴³² Žitnik, Davorin: *Partenca*. Kaj, 42(2009), 1-2, str. 57-60.

⁴³³ Sinčić, Miroslav: *U goru po vitar*. Kaj, 43(2010), 5-6, str. 101-108.

⁴³⁴ Načinović, Daniel: *Jabuka s bartuljskoga sajma: o Črnji (i) njime samim*. Kaj, 35(2002), 4, str. 45-49.

⁴³⁵ Šicel, Miroslav: *Prva znanstvena monografija o Zvani Črnji*. Kaj, 35(2002), 4, str. 50-52.

⁴³⁶ Biletić, Boris Domagoj: *Nazorova Istra i simbolika Veloga Jože: uoči 130. obljetnice Nazorova rođenja*. Kaj, 38(2005), 6, str. 57-63.

⁴³⁷ Nazor, Vladimir: *Izbor iz djela*. Kaj, 38(2005), 6, str. 64-69.

⁴³⁸ Biletić, Boris Domagoj: *Hrvatsko pjesništvo u Istri*. Kaj, 39(2006), 4, str. 103-109.

ništva⁴³⁹ te o kajkavskim i čakavskim minijaturama Drage Gervaisa i Nikole Pavića⁴⁴⁰. Na takvom je tragu i članak *Čakavština i kajkavština kao književni jezici i danas u književnosti* Mije Lončarića i Stipe Kekeza⁴⁴¹. Čini se da bi upravo studije ovakvog tipa bile nov, vrlo vrijedan rakurs s kojeg bi se moglo doći do novih vrijednih zaključaka o položaju kajkavske i čakavske kulture u okviru nacionalne kulture, a još cjelovitiji pogled na problematiku tih marginaliziranih sastavnica nacionalne kulture dobio bi se kada bi se u razmatranja uzela i postilirska štokavska književnost i kultura.

⁴³⁹ Skok, Joža: *Moderno hrvatsko kajkavsko i čakavsko pjesništvo u znaku Matoševa Hrastovačkog nokturna i Ujevićeva Oproštaja*. Kaj, 25(1992), 3, str. 25-30.

⁴⁴⁰ Skok, Joža: *Gervaisove čakavske i Pavićeve kajkavske minijature u hrvatskom pjesništvu*. Kaj, 37(2004), 3, str. 27-33. Usp. i: Skok, Joža: *Kajkavski i čakavski kontekst hrvatske kratke priče*. Kaj, 35(2002), 4, str. 101-103.

⁴⁴¹ Lončarić, Mijo; Kekez, Stipe: *Čakavština i kajkavština kao književni jezici i danas u književnosti*. Kaj, 40(2007), 6, str. 67-83.